

Türkmen, Y. (2023). Yabancılara Türkçe öğretiminde yanlış çözümlemesi yöntemiyle yazma becerisinin gelişiminin boylamsal incelenmesi. *Uluslararası Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi*, 6(4), 73-94.

YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE YANLIŞ ÇÖZÜMLEMESİ YÖNTEMİYLE YAZMA BECERİSİNİN GELİŞİMİNİN BOYLAMSAL İNCELENMESİ

Yeşim TÜRKMEN*

Öz: Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de Türkçe öğrenen yabancıların yazma becerilerinin A1, A2, B1, B2 seviyelerinde boylamsal olarak nasıl geliştiğini tespit etmek ve yazılı anlatımlarında yaptıkları yanlışlardan hareketle Türkçe dil görünümelerini betimlemektir. Araştırma, öğrencilerin metinlerinde metindilbilim küçük ölçekli yapı düzlemini oluşturan dil öğelerinin boylamsal olarak tespit edilmesi ve bu öğelerde yapılan yanlışların yanlış çözümlemesi yaklaşımı ile dilsel, bilişsel işleme ve iletişimsel özelliklerine göre boylamsal olarak değerlendirmesi açısından önemlidir. Araştırma nitel yaklaşımla oluşturulan genel tarama modelinde, betimsel bir alan araştırmasıdır. Araştırmanın çalışma grubunu 2017-2018 Eğitim Öğretim Yılı içerisinde Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi TÖMER’de eğitim alan ana dili Türk lehçelerinden olan 9, ana dili Arapça olan 11, ana dili Farsça ve Farsçanın lehçelerinden olan 14, toplam 34 öğrenci oluşturmuştur. Veriler öğrencilere A1, A2, B1, B2 seviyelerinin sonunda 250-300 sözcükten oluşan metinler yazdırılarak elde edilmiştir. Metinlerde bağlaşıklık unsurları bulunmuş ve her seviye için kullanım tespit edilmiştir. Bu unsurlar yanlış çözümlemesi ile incelenmiş ve tablolaştırılmıştır. Daha sonra, araştırmacının ulaştığı yanlış çözümleme ile ilgili bulgular üç uzmanın görüşüyle de incelenmiştir. Araştırma sonucunda incelenen 13 bağlaşıklık unsurunun %84,61’inde doğru kullanım doğrultusunda gelişim görülmüştür. Gönderim unsurların %75’inde A1 seviyesinden itibaren yanlış yüzdesinin düzenli olarak düştüğü sonucuna ulaşılmıştır. Dört seviyedeki toplam dilsel, bilişsel ve iletişimsel yanlışların A1 seviyesinden B2 seviyesine düştüğü görülmüştür. Öğrencilerin dört seviyede en fazla biçimbilimsel yanlış yaptığı tespit edilmiştir. Bilişsel işleme yanlışları olarak en fazla değişim yapılmıştır. Dört seviyede toplam yanlış içerisinde bölümsel yanlış yüzdesi bütünsel yanlış yüzdesinden yüksektir. Araştırmada yanlış çözümlemesi ile yanlışın tanımlanması ve bağlaşıklık unsurunun kullanımı ile ilgili gelişim sonuçlarına ayrıca yer verilmiştir. Araştırmada ulaşılan sonuçlar doğrultusunda araştırmacılara öneriler verilmiştir. Araştırmanın yazma becerisinin boylamsal olarak nasıl geliştiğine yönelik eğitimcilerle yol göstereceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yabancılara Türkçe öğretimi, yazma becerisi, yanlış çözümlemesi, bağlaşıklık.

IN TEACHING TURKISH TO FOREIGNERS A LONGITUDINAL INVESTIGATION OF THE DEVELOPMENT OF WRITING SKILLS WITH WRONG ANALYSIS METHOD

Abstract: The purpose of this study is to determine how the writing skills of foreign learners of Turkish in Türkiye develop longitudinally at A1, A2, B1, B2 levels and to describe their Turkish language appearance based on the mistakes they make in their written expressions. The research is important in terms of longitudinally determining the language elements that constitute the small-scale structure plane of textlinguistics in the students' texts and longitudinally evaluating the errors

* Öğr. Gör., Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, yesim3448.t@gmail.com

 ORCID ID: 0000-0002-8114-6495

made in these elements according to their linguistic, cognitive processing and communicative features within the wrong analysis approach. The research is a descriptive field study in a general survey model with a qualitative approach. The study group of the research consisted of 9 native speakers of Turkish dialects, 11 native speakers of Arabic, 14 native speakers of Persian and its dialects, and 34 students in total, who received education at Niğde Ömer Halisdemir University TÖMER in the 2017-2018 academic year. The data were held in by having students write texts of 250-300 words at the end of A1, A2, B1, B2 levels. Cohesion elements were found in the texts and usage was determined for each level. These elements were analyzed and tabulated through error analysis. Afterwards, the researcher's findings on miscoding were analyzed with the opinions of three experts. As a result of the research, 84.61% of the 13 elements of cohesion analyzed showed improvement in the direction of correct usage. It was concluded that the percentage of errors decreased steadily from A1 level onwards in 75% of the sentences. It was observed that the total linguistic, cognitive and communicative errors at four levels decreased from level A1 to level B2. It was found that students made the most morphological errors at four levels. The most common cognitive processing error was substitution. In the four levels, the percentage of partial errors in total errors is higher than the percentage of holistic errors. In the study, the developmental results related to error analysis, error identification and the use of cohesion were also included. In line with the results obtained in the study, suggestions were given to the researchers. It is thought that the study will guide educators on how writing skills develop longitudinally.

Keywords: *Teaching Turkish to foreigners, error analysis, writing skills, cohesion.*

Bireyin varlığını dünyaya kanıtlamasının yegâne yollarından biridir dil. Anlattıklarımız alıcının anladığı kadardır. Ne kadar anlaşılacak istiyorsak, kendimizi o kadar iyi ifade edebilmeliyiz. Bireyin düşüncelerini diğer bireylere anlaşılır, etkili aktarabilmesi için dili etkili bir şekilde kullanması zorunludur ki bu doğrultuda “dil” artık bir amaç haline dönüşür. Tarih boyunca milletler diğer milletlerle anlaşabilmek için ana dilleri dışında bir dili öğrenmek zorunda kalmışlardır. Hengirmen (1997)’de Akadların kendilerinden daha ileri bir uygarlık olan Sümerleri ele geçirdikten sonra onların dillerini öğrendikleri ifade edilmiştir.

Yabancılara Türkçe öğretimi belirli bir döneme kadar sistemli bir şekilde ilerleyememiştir. Orhun yazıtları ve Uygur dönemi kaynakları Türkçe öğrenilmesine dair ilk adımlar sayılsa da Karahanlı döneminde, Kaşgarlı Mahmud tarafından hazırlanan Divan-ü Lügat-it Türk yabancılara Türkçe öğretiminde Türkçe öğretimi amacıyla hazırlanan önemli bir eserdir. Sözlük ve kılavuz türü eserler belirli bir dönem Türkçe öğrenilmesine katkı sağlamış, doğal yoldan Türkçe öğrenimini desteklemiştir. Kıpçak Türkçesinde Codex Cumanicus da bu doğrultuda sözlük niteliğinde Türkçe öğrenilmesine katkıda bulunmuş bir eserdir. Osmanlı Döneminde yabancılara Türkçe öğretimi için eserler yazılmıştır. Osmanlı Dönemi’nde Türkçe öğretimi için sözlük, gramer kitapları ve konuşma kılavuzları hazırlanmıştır. Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi, ilk defa Venedikliler tarafından 1551 yılında başlatılmıştır (Nurlu, 2019, s. XII). Türkçenin Türkler tarafından kurumsal olarak öğretilmesi ise 1984 yılında Ankara Üniversitesi tarafından Türkçe Öğretim Merkezi’nin kurulması ile başlamaktadır. Ayrıca dünyada yabancı dil öğretiminde çok dillilik ve çok kültürlülük kavramlarına önem veren Avrupa Konseyi Eğitim Bölümü, dil eğitimini etkin bir şekilde uygulamak gereksinimi üzerine 1971 yılından itibaren çalışmalar yürütmüştür. Avrupa Diller Yılı olarak kabul edilen 2001 yılında Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesini yayımlamıştır. Yabancı dil öğretimi sistemli bir şekilde sürdüren ülkeler için yabancı dil öğretiminde Çerçeve Program bir rehber niteliğindedir. Yabancılara Türkçe öğretiminde Türkiye Maarif Vakfı tarafından 2019 yılında hazırlanan Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı alanda en büyük açığı kapatmış ve öğretimin sistemli bir şekilde sürdürülmesini sağlamıştır.

Günümüz dünyasında da bireyin kendi dili dışında başka diller bilmesi bir zorunluluktur. Küreselleşen dünyada sadece ana dil bilgisi yeterli değildir.

Bir dilin öğrenildiği ancak dil becerilerinin doğru ve etkili kullanımı ile anlaşılır. Yabancılara Türkçe öğretiminde etkili iletişimin değerlendirmesi sözlü ve yazılı metinlerle daha doğru bir şekilde tespit edilebilmektedir. Bu değerlendirmede en çok kullanılan

yöntemlerden biri yazılı metin değerlendirilmesidir. Yabancılara Türkçe öğretiminde yazma becerisi göz ardı edilmeyecek bir alandır. Durmuş (2013) yazma becerisini şöyle tanımlamıştır:

“Düşünceleri; örnekler, kanıtlar gibi verilerden yararlanarak açıklayan; kimi örneklerinde günlük hayatın temel yazılı iletişimini sağlamayı, kimi örneklerinde ise etkili bir dil kullanmayı amaç edinen; bunu yaparken standart bir dilin katı yazım ve noktalama kurallarına ve de dil bilgisinin karmaşık ve çeşitli yapılarına bağlı kalarak ortaya koyan bir anlatma becerisidir” (Durmuş,2013, S. 206).

Bir dilde metin yazabilme yeteneği öğrencinin o dilde yazma becerisinin gelişmesinin değerlendirilmesinde önemli bir ölçüttür. Yazma becerisi yabancıların Türkçe öğrenirken en çok zorlandıkları alandır. Açık (2008) tarafından yapılan çalışmada yabancı uyruklu öğrencilerin yazmada %40 oranında zorlandığı ifade edilmiştir. Bir dilde dört temel beceri ne kadar doğru bir şekilde kazanılmışsa o dili öğrenen kişi kendini o dilde o kadar anlatabilir. Yazma becerisi ise bu beceriler arasında en zor beceri olarak görülmektedir. Yazılı metin oluşturmada önemli ölçütlerden biri metindilbilimsel ölçütlerdir. Dili düzgün (2017)’de ifade edildiği gibi tümcenin ötesine geçip anlam üretimini inceleyen metindilbilim yabancı dil öğrenen bireyin metni nasıl oluşturduğunu, metin içerisindeki anlamı nasıl ürettiğini somut olarak betimleyebilmek için önemli bir alandır. Bir metnin metin olabilmesi için metinsellik ölçütlerini taşıması gerekir. Metinsellik ölçütleri bağlaşıklık, bağdaşıklık, amaçlılık, bilgisellik, kabul edilebilirlik, durumsallık, metinlerarasılıktır. Aşkın Balcı (2018) bilgisellik, kabul edilebilirlik, amaçlılık, durumsallık” öğelerinin ilgili dili bilmeyen kişiler için bir değer kazanmadığını ifade etmiştir. Aynı şekilde bağdaşıklık da metnin derin yapısı, tutarlılıkla ilgilidir. Bu ölçütlerin öğrencilerin özellikle A1 seviyesi metinlerinde tespiti zordur. Bu nedenle çalışmamızda A1 seviyesinden itibaren metindilbilim ölçütlerinden küçük ölçekli yapı çözümlemesi uygun görülmüştür.

Küçük ölçekli yapı metindeki dilsel öğeler arasındaki ilişkileri betimler. Torusdağ-Aydın (2019)’a göre bir tümce dizisinin metin özelliği taşıyabilmesi için gereken öğeleri kapsar. Çalışmamızda küçük ölçekli yapı incelemesi; Dili düzgün (2017), Torusdağ-Aydın (2019)’ın sınıflandırması ile yapılmıştır.

Yeni dil öğrenme sürecinde öğrenciden beklenen hedef dildeki metin unsurlarını öğrendiği seviye için doğru kullanmasıdır. Metin oluşturma sürecinde yapıların doğru kullanımı, seviye ilerledikçe bu yapıların ne kadar doğru kullanıldığı yazma becerisinin gelişiminin tespit edilmesi açısından önemlidir. Çetinkaya (2015)’da da ifade edildiği gibi yanlış çözümlemesi yapılan yanlışın tanımlanmasında etkili bir yöntemdir. Yanlış çözümleme; yanlışın hangi öğede yapıldığı, nasıl yapıldığı ve yanlışın metnin okur ile iletişimde etkisini ölçen bir yöntemdir. Çetinkaya (2015)’da yanlış çözümlemesinin ikinci bir dil öğrenenlerin dil öğrenme sürecinde belirli bir aşamada yaşadıkları dilsel zorlukların ve gereksinimlerin belirlenmesinde yardımcı olacağını belirtmiştir.

Alan yazında yanlış çözümlemesine dair çalışmalardan Büyükikiz-Hasırcı (2013) çalışmalarında 2 orta düzeydeki öğrencilerin yazılı anlatımlarını incelemiştir. Çalışma sonuçlarına göre yanlışların yüksek yüzdeden düşüğe sıralaması yazım-noktalama yanlışları, dilbilgisel yanlışlar, sözcük seçiminden kaynaklanan yanlışlar ve sözdizimsel yanlışlar şeklindedir. Yağmur Şahin (2013)’de ise B2 seviyesinde Türkçe öğrenen yabancıların yazılı anlatımlarında eklerin kullanımı incelenmiştir. Öğrencilerin hal, tamlama, kip ve şahıs, fiilimsi, fiil çatısı ve çokluk eklerinde yanlış yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır. İnan (2014) çalışmasında yabancı dil olarak Türkçe öğrenen B2 düzeyindeki öğrencilerin yazım, noktalama ve ses bilimsel, sözcük-anlamsal, biçim-söz dizimsel ve süreç temelli yanlışlar yaptığı sonucuna ulaşmıştır. Çetinkaya (2015) çalışmasında B2 düzeyinde yabancı dil olarak Türkçe öğrenen, ana dili Arapça olan öğrencilerin yazılı anlatımlarını yanlış çözümlemesi ile incelemiştir. Yanlışların yüksek yüzdeden düşüğe biçimbilimsel, sözdizimsel, yazımsal,

sözcüksel-anlamsal şeklinde sıralandığı sonucuna varılmıştır. Bilişsel işleme yanlılarında en çok değiştirim, sonrasında yer değiştirim, ekleme ve eksiltme gelmektedir. Çalışmada incelenen yazılı anlatımlarda bölümsel yanlış yüzdesi bütünsel yanlış yüzdesinden yüksektir.

Araştırmamız ; A1, A2, B1, B2 seviyelerinde metin oluşturma sürecinde bağlaşıklık yapılarının kullanımı ve hangi seviyede ne kadar doğru kullanıldıklarının, seviyelere bağlı bu yapılarda yanlış kullanımın ne derecede olduğunun, sonraki seviyelerde yapının doğru ve yanlış kullanımı ile gelişiminin tespiti ile farklı seviyelerde yapılarda yanlış tanımlamasının yapılması açısından, alanda bu konuda boylamsal çalışmaların yetersiz olması nedeniyle önem taşımaktadır.

1. Metindilbilim/Bağlaşıklık

Bağlaşıklık; metindeki dilsel, dilbilgisel uyum, yani bütünlüktür ve dilbilgisel bağımlılık üzerine kuruludur (Dilidüzgün, 2017, S. 28). Yabancılara Türkçe öğretiminde özellikle A1 seviyesinde metin incelemesi yapılırken dilbilgisel uyum ilk belirleyici sayılabilir. Dilidüzgün (2017)'de ifade edildiği gibi metnin bütünsel anlamına ulaşmak için bağlaşıklık ve bağlaşıklığı içeren küçük ölçekli yapı düzleminin incelenmesi gerekir. Küçük ölçekli yapı incelemesinde bağlaşıklık içerisinde gönderim, eksilti, değiştirim, bağıntı ögeleri, zaman uyumu, yineleme, işlevse tümce görüngesi, titremleme ögeleri incelenmektedir (Dilidüzgün, 2017; Torusdağ-Aydın, 2019).

Gönderim; dilin yeterli, etkili, akıcı biçimde kullanılmasını sağlamak, metindeki konuları alıcının beyninde aktif tutmak ve metinde konu bütünlüğünü oluşturmak için metindeki bazı sözcük, kavram ya da düşüncelerin metin boyunca farklı dilsel ögelerle yinelemesidir (Dilidüzgün, 2017, s. 51-52). Okurun metinden kopmamasını sağlar. Ayrıca yabancı dil öğrenen bireyin bu unsuru doğru kullanabiliyor olması metnindeki kavramlar arası ilişkiyi doğru sağlayabildiğini, metnin okur zihninde etkin olarak kalmasını, devam etmesini, ifadelerin birbirini tamamlayabilmesini yani konu bütünlüğünü doğru bir şekilde kurabildiğini gösterir. Gönderim; kişi adılı, dönüşlülük adılı, işaret ve yer adılı, işaret sıfatı, iyelik eki, kişi eki, belirtme durumu soru ile yapılabilir (Dilidüzgün, 2017, s. 52; Torusdağ-Aydın, 2019, s. 95).

Değiştirim; bir ögenin başka bir öge yerine kullanılmasıdır. Gönderim anlam düzeyinde bir ilişki iken değiştirim sözcük ve sözcük grupları gibi dil unsurları arasındaki sözcüksel-dilbilgisel ilişkidir (Torusdağ-Aydın, 2019, s. 138). Dilidüzgün (2017) değiştirimin gönderimden farklı olarak belli bir varlığa değil, belli varlıkların oluşturduğu bir sınıfa işaret ettiğini ifade etmiştir. Yabancı dil öğrenen bireyin doğru bir şekilde değiştirim yapabilmesi metninde bir kavramı başka bir kavramla karşılayabiliyor olduğunu, bir tümceyi farklı bir sözcükle karşılayabiliyor olduğunu, “öyle”, “böyle” gibi işaret belirteçlerini doğru kullanabildiğini göstermektedir.

Eksilti; anlatım kaybına yol açmamak koşulu ile bir tümce içinden zamanla bazı sözcükleri atma işidir ya da kullanılmayışları anlatımda eksikliğe neden olmayacak sözcüklerin düşürülmesidir (Günay, 2017, s. 86). Yabancı dil öğrenen bireyin metinlerinde eksilti yapabiliyor olması metnini akıcı bir şekilde oluşturabildiğini, gereksiz yineleme yapmadığını, bir ifadeyi genelleleyebiliyor olduğunu, çıkarıma dayalı anlatım yapabiliyor olduğunu gösterir.

Yineleme, aynı metinde tekrar edilmiş sözcüklerdir (Torusdağ-Aydın, 2019, s. 69). Metinlerde yineleme; aynı sözcüğün yinelenmesi, eş-zıt-yakın anlamlı sözcüklerin yinelenmesi, parçalı (kısmi) yineleme, üst terim-alt terim ilişkili sözcüklerin yinelenmesi, genel kavram kullanarak yineleme şeklinde görülebilir. Aynen yineleme Dilidüzgün (2017)'e göre önem belirtme, görüşte ısrar etme, isteği teyit ettirme gibi amaçlarla kullanılabilir. Torusdağ-Aydın (2019)'a göre eş-yakın-zıt anlamlı sözcük yinelemesi ve parçalı yineleme ise akıcılığı nitelikli metinler oluşturulmasını, konu sürekliliğini ve anlam, sözcük zenginliğini sağlar. Metinde işlev dışı bir şekilde sık sık yinelemelerin yapılması metnin bilgisellik

ölçütünü azaltmaktadır (Beaugrande-Dressler, 1981, s. 54). Yabancı bir dili öğrenen bireyin aynen yinelemeyi doğru kullanması; vurgulamak, dikkat çekmek istediği unsuru doğru bir şekilde verebildiğini gösterir. Eş-yakın-zıt anlamlı yinelemeyi doğru yapan bir yabancı dil öğrencinin aynı kavram alanından farklı sözcük hazinesini kazandığını gösterir. Doğru parçalı yineleme bir sözcüğün kök ve gövde hallerinin doğru bir şekilde aynı metinde kullanılabilirliğini gösterir. Özellikle ileri seviyelerde eş-yakın-zıt anlamlı sözcük yinelemesinin ve parçalı yinelemenin doğru bir şekilde yapılması beklenir.

Bağlama unsurları alan yazında bağlaçlar, bağlayıcılar, bağıntı ögeleri olarak adlandırılmaktadır. Bu unsurlar Günay (2017)'a göre yazarın paragrafları arasındaki geçişleri yapmasını, yazının sınırlarını ve aşamalarını okura anımsatmasını sağlar. Yabancı dil öğrencisinin bağlama unsurunu doğru kullanması; bağlı cümlede anlam ve görev ilişkisini, cümle ve sözcükler arasındaki bağlantıyı doğru kurduğunu gösterir.

Metin içinde farklı zamanlar kullanılarak, tümcelerle verilmek istenen önermeler arasındaki ilişkiler, öncelik ve sonralık bakımından sıralanarak açıklanmış olur. Görünüş ekleri zamandan farklı olarak bir olayın süreye nasıl yayıldığı ile ilgili bilgi verir ve bu yayılmanın anlatı noktasına göre bir yere yerleştirilmesi, zaman işlevi ile gerçekleştirilir (Torusdağ-Aydın, 2019, s. 154-155). Bu şekilde metin, okuyucunun zihninde, belirli bir süreç içinde mantıksal sıra ile yapılandırılır. Yabancı dil öğrencinin zaman ve görünüş eklerini öğretildiği seviye için doğru kullanması; metindeki süreci doğru şekilde yapılandığını, öncelik sonralık ilişkisini, metnin örgüsünü kavradığını, metindeki önermeler arasında bağlantılar kurup sonuçlar çıkartabildiğini gösterir.

Bir metnin dilbilgisel yapıları arasındaki doğru ilişkilendirme ancak bağlaşıklık ögelerinin doğru kullanımıyla mümkündür. Çalışmamızda bu unsurların doğru bir şekilde kullanılıp kullanılmadığı, bu yapılarda yanlış yapıldıysa yanlışın niteliği, yanlış çözümlemesi yöntemiyle incelenmiştir.

2. Yanlış Çözümlemesi

Yazma becerisi farklı şekillerde değerlendirilebilir. Corder'dan aktaran Büyükikiz-Hasırcı (2013) çalışmasında yanlışların; gelişimin ne kadar gerçekleştiğine, ikinci dilin nasıl kazanıldığına, öğrenme sürecinde hangi aşamaların gerektiğine ilişkin bilgiler verdiğini ifade etmiştir. Çetinkaya (2015)'nın çalışmasında ikinci bir dili öğrenenlerin yanlışlarının çözümlenmesinin, dil öğrenme sürecinin belli bir aşamasında yaşadıkları dilsel zorlukları ve gereksinimleri tanımlamaya yardımcı oldukları ifade edilmiştir. Araştırmamızda bu bilgilere ulaşmak için öğrencilerin yazılı anlatımlarında yaptıkları yanlışlara Çetinkaya (2015)'nin çalışmasındaki başlıklandırma ile yanlış çözümlemesi yöntemiyle bakılmıştır.

Yanlış çözümlemesi, öğretmenin öğretim tekniğini ve öğretim materyallerini gözden geçirmesi, öğretme sürecini değerlendirmesi ve öğretim programının yeniden düzenlenmesi konusunda yol göstericidir (Bölükbaş, 2011, s. 1359). Dilsel özellikler açısından yanlışlar beş başlıkta tanımlanmaktadır:

1. Yazımsal yanlışlar (Orthographic errors)
2. Sesbilimsel yanlışlar (Phonological errors)
3. Sözlüksel-anlamsal yanlışlar (Lexico-Semantic errors)
4. Sözdizimsel yanlışlar (Syntactic errors)
5. Biçimbilimsel yanlışlar (Morphological errors) (Çetinkaya, 2015, s. 169):

Yazımsal yanlışlar sözcüklerin yazımında yapılan yanlışlardır. Sözcüksel-anlamsal yanlışlar sözcüklerin yanlış anlamda kullanılması ile ilgili yanlışları kapsamaktadır. Sözdizimsel yanlışlar bir sözcük ya da sözcük öbeklerinin cümlede kullanılması gereken yerde kullanılmaması, eksiltilmesi ya da fazla eklenmesini içeren yanlışlardır. Biçimbilimsel yanlışlar ise sözcüklerin çekimlenmesi ya da türetiminde yapılan yanlışlardır. Biçimbirimlerde yapılan yanlışlardır.

Bilişsel işleme özellikleri açısından yanlışlar dört başlıkta tanımlanmaktadır:

1. Eksiltme (Omission): Genellikle işlevsel sözcük ya da biçimbirimler gibi gerekli dilsel öğelerin çıkarılması durumudur.

2. Ekleme (Addition): Cümleye artık öğe/öğelerin eklenmesi durumudur.

3. Değişirir (Substitution): Doğru olmayan bir ögenin doğru olan bir ögenin yerine kullanılmasıdır.

4. Yer Değişirir (Permutation): Cümlelerin öğelerinin doğru sırada kullanılmaması durumudur (Çetinkaya, 2015, s. 170).

İletişimsel özellikleri açısından yanlışlar iki başlıkta tanımlanmaktadır:

1. Bölümsel (Local): Cümledeki yalnızca bir öğeyi etkileyen (örneğin fiil) ve bu hataya rağmen iletişimi engellemeyen yanlışlardır.

2. Bütünsel (Global): Cümlelerin temel yapısıyla ilgili yanlışlardır ve cümlelerin genel yapısını bozdukları için anlaşılmayı zorlaştırırlar (Ellis 1997, s. 20; Çetinkaya, 2015, s. 170)

Çalışmamızda dilsel özellikler başlığı altında yer alan sesbilimsel yanlışlar da sözlü iletişim içerisinde yer aldığı için çalışmamız dışında bırakılmıştır. Öğrencilerin dilleri farklı olacağından ve kaynak dilleri ile hedef dilin karşıtılıklarının ayrıntılı betimlenemeyeceğinden kaynak yanlışlarına bakılmamıştır. A1, A2, B1, B2 seviyelerinde bağlaşıklık unsurları kullanımı incelenmiş ve yapılan yanlışlar yanlış çözümlemesi ile değerlendirilip sonuçlara ulaşılmıştır.

3. Yöntem

Bu araştırma nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi tekniği kullanılarak gerçekleştirilmiştir. İçerik analizini; belli kurallara dayalı kodlamalarla bir metnin bazı sözcüklerinin daha küçük içerik kategorileri ile özetlendiği sistematik, yinelenebilir bir teknik olarak tanımlanmaktadır (Büyüköztürk vd., 2014, s. 259).

4. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2017-2018 Eğitim Öğretim Yılı içerisinde Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi TÖMER’de eğitim alan ana dili Türk lehçelerinden olan 9, ana dili Arapça olan 11, ana dili Farsça ve Farsçanın lehçelerinden olan 14, toplam 34 öğrenci oluşturmuştur.

5. Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Yabancılara Türkçe öğretiminde Türkiye’de Türkçe öğrenen yabancılara yazdırılan metinlerden yola çıkarak A1, A2, B1, B2 seviyelerinde bağlaşıklık öğelerini kullanma derecelerini belirlemeye, Türkçe öğrenen yabancıların yazma becerisi gelişiminin boylamsal incelendiği çalışmamızda;

Uygulama izni alındıktan sonra araştırma verileri toplanmaya başlamıştır. Araştırmanın başında Merkezde öğretim için kullanılan temel kaynak Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe kitabı incelenmiş, seviyelerde öğrenilen temalar ve dilbilgisi yapılarından yol çıkarak, uzman görüşü alınarak konu listesi oluşturulmuştur. Konu listesine A1-A2, B1-B2 seviyelerinde yeni öğretilen konular ve yapılar doğrultusunda konu eklenmiştir. Seviyelere göre öğrencilere verilen konular:

A1-A2

• Ülkenizdeki yaşamı, ülkenizin özelliklerini, orada nasıl bir hayatınız olduğunu anlatın.

• Türkiye’deki bir gününüzü, yaşantınızı, neler yaptığınızı anlatın.

• Türkiye’ye ne zaman geldiniz ve geldiğiniz günden beri neler yaşadınız?

Anlatınız.

• Siz nasıl bir insansınız, aileniz ve yaşamınız nasıl, sevdiğiniz şeyler neler?

Gelecekteki planlarınız neler?

- Sevdiğiniz bir hikâyeyi ya da masalı anlatın.
- Bir anınızı anlatın.
- Ülkenizdeki bir şehir ile Türkiye'deki bir şehri karşılaştırın. Karşılaştırmayı yaparken eğitim, ulaşım, sosyal etkinlikler ve sağlık hizmetleri gibi konuları da dikkate alınız.
- Eskiden insanlar nasıl yaşıyorlardı? Hangi eşyaları kullanıyorlardı? Geçmişteki hayat mı şimdi yaşadığımız hayat mı daha kolay? Geçmiş ve günümüzü karşılaştırarak bir metin yazınız.

B1-B2

- Sizce 2100 yılında dünya nasıl bir yer olacak? İnsanlar nasıl yaşayacak? Teknoloji nasıl değişecek?
- İzlediğiniz bir filmi ya da bir diziyi anlatın. Filmin/dizinin sevdiğiniz ya da sevmediğiniz yönlerini anlatın. Filmi/diziyi neden sevdiğinizi ya da sevmediğinizi açıklayın.
- Ne tür kitaplar okumayı seversiniz? En sevdiğiniz kitabın ismi nedir? Kitabı anlatır mısınız? Kitabın sevdiğiniz ve sevmediğiniz yönlerini anlatın. Bunları neden sevdiğinizi ya da sevmediğinizi açıklayın.
- Siz bir yazarınız. Bize, size ait bir hikâye veya masal yazın.
- Eğer farklı bir hayatın olsaydı nasıl bir hayat isterdin? Kendinle ilgili neleri değiştirmek istedin? Hayatında neleri değiştirdin?
- Ölmeden önce yapmak istediğiniz yirmi şeyi ayrıntılarıyla anlatın. Neden bunları yapmak istiyorsunuz, açıklayın.
- Ailenizden birine ya da arkadaşınıza Türkiye'deki hayatınızı anlatan bir mektup yazınız.

Araştırma verileri 2017-2018 Eğitim Öğretim Yılı içerisinde Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi TÖMER'de eğitim alan 34 öğrenciden alınan metinlerinden elde edilmiştir. Öğrencilerden daha doğru bir ölçüm yapabilmek adına metin uzunluğu olarak en az 250-300 sözcükten oluşan metinler istenmiştir. Verilerin toplanmasına A1 SON seviyede başlanmıştır. Araştırmada A1 SON, A2 SON, B1 SON, B2 SON seviyelerinde öğrencilerden alınan 136 metin incelenmiştir. Sonrasında öğrenci metinlerinde metinsellik ölçütlerinden küçük ölçekli yapı, bağlaşıklık öğeleri incelenmiştir. Küçük ölçekli yapı incelemesinde Dilidüzgün (2017, s. 144), Torusdağ-Aydın (2019, s. 64) çalışmalarından alınan öğeler betimlenmiştir:

Dilbilgisel Bağlaşıklık ölçütleri

- Gönderim
- Değiştirim
- Eksilti
- Bağlaçlar (Bağlama Unsurları)
- Zaman ve Görünüş
- Yinelemeler

Bağlaşıklık ölçütleri metinlerde öğrencilerin kullandıkları dilsel yapıların betimlenmesini sağlamıştır. Bu yapılar yanlış çözümlemesi yöntemiyle incelenmiştir. Bu aşamada yanlış çözümlemesi ile ilgili Çetinkaya (2015, s. 172)'nin çalışmasında verdiği sınıflandırma dikkate alınmıştır:

- Dilsel Yanlışlar
- Yazımsal Yanlışlar
- Sözcüksel-anlamsal Yanlışlar
- Sözdizimsel Yanlışlar
- Biçimbilimsel Yanlışlar
- Bilişsel İşleme Yanlışları
- Eksiltme Yanlışları
- Ekleme Yanlışları
- Değiştirim Yanlışları

- Yer Değiş-tiririr Yanlışları
- İletişimsel Yanlışlar
- Bölümsel Yanlışlar
- Bütünsel Yanlışlar

Yanlış çözümlenmede veriler incelenirken yanış yapının olması gereken hedef yapı üzerinden betimlenmiştir. Bu aşamada metin değerlendirmesi saha çalışanları değerlendirme tablosu uzmanlara gönderilmiştir. A1, A2, B1, B2 seviyelerinde bağılaıklık unsurları her öğrenci için boylamsal olarak değerlendirilmiştir. Sonrasında tüm öğrenciler için incelenen tüm öğelerde genel değerlendirme yapılmıştır. Araştırmacı tarafından puanlanan saha çalışanları metin değerlendirme tablosu puan değeri ile 3 alan uzmanı tarafından puanlanan saha çalışanları metin değerlendirme tablosu puan değeri karşılaştırılmıştır.

6. Bulgular

Bu bölümde öğrenci metinlerinden elde edilen verilerin çözümlenmesi sonucu ortaya çıkan bulgulara yer verilmiştir.

6.1. Gönderim Kullanımı

Öğrencilerin yazılı anlatım sürecinde yaptıkları gönderimler dilsel özellikleri bakımından incelenmiş ve yanışlar sınıflandırılmıştır. Elde edilen bulgular sunulmuştur.

	A1		A2		B1		B2	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
Gönderim	2991	26,46	2658	23,51	2890	25,56	2766	24,47
Yanlış	384	12,83	287	10,79	244	8,44	100	3,61

Tablo 1. Gönderim Kullanımı

Tablo 1’de görüldüğü gibi öğrenciler dört seviyede toplam 11305 gönderim yapmıştır. Toplam gönderim içerisinde gönderim yüzdesi A1 seviyesinden A2 seviyesine, B1 seviyesinden B2 seviyesine düşmüştür. Gönderim içerisinde yanış yüzdesi A1 seviyesinden B2 seviyesine düzenli bir şekilde düşmüştür.

	A1		A2		B1		B2	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
Dilsel Yanlışlar								
Yazımsal	2	0,52	2	0,69	5	2,07	1	0,99
Biçimbilimsel	348	90,86	271	93,77	224	92,56	97	96,04
Sözcüksel-anlamsal	4	1,04	7	2,42	2	0,83	1	0,99
Sözdizimsel	29	7,57	9	3,11	11	4,55	2	1,98
Bilişsel Yanlışlar								
Eksiltme	171	44,65	111	38,41	80	33,06	47	46,53
Ekleme	68	17,75	55	19,03	60	24,79	23	22,77
Değiş-tiririr	140	36,55	119	41,18	97	40,08	29	28,71
Yer Değiş-tiririr	4	1,04	4	1,38	5	2,07	2	1,98
İletişimsel Yanlışlar								
Bölümsel	291	75,98	240	83,04	178	73,55	83	82,18
Bütünsel	92	24,02	49	16,96	64	26,45	18	17,82

Tablo 2. Gönderim Yanlış Tablosu

A1 seviyesi gönderimlerinde dilsel yanışlar içerisinde en yüksek yüzdede biçimbilim yanışı yapılmıştır. İkinci sırada sözdizim yanışları, üçüncü sırada ise sözcüksel-anlamsal yanışlar gelmektedir. A1 seviyesi gönderimlerinde en az yazımsal yanış yapılmıştır. A1 seviyesi gönderimlerinde bilişsel işleme yanışlarında en yüksek yüzdede eksiltme yapılmıştır. Değiş-tiririr yanışları ikinci sıradadır. Değiş-tiririrden sonra ekleme yanışı yapılmıştır. Yer değış-tiririr, gönderimlerde en az yapılan bilişsel işleme yanışıdır. İletişimsel yanışlarda ise bölümsel yanışlar, bütünsel yanışlardan yüksek yüzdededir. A2 seviyesinde de A1 seviyesinde olduğu gibi en fazla biçimbilimsel, sonrasında ise sözdizimsel, sözcüksel-anlamsal ve yazımsal yanış yapılmıştır. A2 seviyesinde değış-tiririr bilişsel işleme en fazla yapılan yanıştır. Değiş-tiririrden sonra eksiltme, ekleme ve yer değış-tiririr yapılmıştır. Bölümsel yanışlar A1 seviyesinde olduğu gibi bütünsel yanışlardan fazladır. B1 seviyesinde en fazla biçimbilim yanışı yapılmıştır. Sonrasında sözdizimsel yanışlar gelmektedir. En az sözcüksel-anlamsal yanış yapılmıştır. Bilişsel işleme yanışlarında ise

sırasıyla değiştirim, eksiltme, ekleme ve yer değiştirim yapılmıştır. Bölümsel yanlışlar, bütünsel yanlışlardan fazladır. B2 seviyesinde en fazla biçimbilimsel yanlış, sonrasında ise sözdizimsel yanlış yapılmıştır. Yazımsal ve sözcüksel-anlamsal yanlış yüzdesi aynıdır. Bilişsel işlemede ise en fazla eksiltme yanlış yapılmıştır. Değiştirim yanlış ikinci sırada, ekleme yanlış ise üçüncü sırada gelmektedir. Diğer seviyelerde olduğu gibi en az yer değiştirim yanlış yapılmıştır ve iletişimsel yanlışlarda bölümsel yanlış yüzdesi, bütünsel yanlışlardan yüksektir.

	A1		A2		B1		B2	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
Kişi Adılıyla G.	494	37,57	287	21,83	275	20,91	259	19,70
Yanlış	22	4,45	6	2,09	3	1,09	-	-

Tablo 3. Kişi Adılıyla Gönderim

Kişi adılı gönderim yüzdesi, A1 seviyesinden B2 seviyesine düzenli düşmüştür. Kişi adılı yanlış yüzdesi de A1 seviyesinden B1 seviyesine düzenli düşmüştür ve B2 seviyesinde kişi adılı yanlış yapılmamıştır.

	A1		A2		B1		B2	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
Dilsel Yanlışlar								
Yazımsal	2	9,09	1	20,00	2	66,67	-	-
Biçimbilimsel	-	-	-	-	-	-	-	-
Sözcüksel-anlamsal	1	4,55	1	20,00	-	-	-	-
Sözdizimsel	19	86,36	3	60,00	1	33,33	-	-
Bilişsel Yanlışlar								
Eksiltme	1	4,55	1	20,00	1	33,33	-	-
Ekleme	18	81,82	2	40,00	-	-	-	-
Değiştirim	3	13,64	2	40,00	2	66,67	-	-
Yer Değiştirim	-	-	-	-	-	-	-	-
İletişimsel Yanlışlar								
Bölümsel	2	9,09	1	20,00	2	66,67	-	-
Bütünsel	20	90,91	4	80,00	1	33,33	-	-

Tablo 4. Kişi Adılı Yanlış Tablosu

A1, A2 ve B1 seviyelerinde kişi adılıyla gönderimde en çok sözdizim yanlış yapılmıştır. Sözdizim yanlışlarında özellikle adılın art arda cümlelerde fazla eklenmesinden kaynaklı yanlışlar dikkat çekmektedir. Sözdizim yanlışlarında özellikle adılın art arda cümlelerde fazla eklenmesinden kaynaklı yanlışlar dikkat çekmektedir. Sözdizim yanlışlarından sonra A1 seviyesinde en çok yazımsal yanlış yapılmıştır. A2 seviyesinde yazımsal yanlış ile sözcüksel-anlamsal yanlış yüzdesi aynıdır. Dört seviyede de kişi adılıyla gönderimde biçimbilim yanlış yoktur. B1 seviyesinde ise sözdizim yanlışından sonra en fazla yazımsal yanlış vardır. A1 seviyesindeki kişi adılı yanlışlarında en çok ekleme yanlış yapılmıştır. Sonrasında ise değiştirim yanlış gelmektedir. En az eksiltme yanlış yapılmıştır. A2 seviyesinde değiştirim ve ekleme yanlış aynı yüzdededir. Eksiltme yanlış daha düşük yüzdede yapılmıştır. B1 seviyesinde en fazla değiştirim yanlış, sonrasında ise eksiltme yanlış yapılmıştır. Ekleme yanlış yoktur.

	A1		A2		B1		B2	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
Dönüşlülük Adılıyla G.	14	11,57	21	17,36	45	37,19	41	33,88
Yanlış	5	35,71	5	23,80	10	22,22	3	6,66

Tablo 5. Dönüşlülük Adılıyla Gönderim

Dönüştürülük adlı gönderim yüzdesi A1 seviyesinden B1 seviyesine yükselmiş; B1 seviyesinden B2 seviyesine düşmüştür. Dönüştürülük adlı yanlış yüzdesi A1 seviyesinden B2 seviyesine düşmüştür.

Dilsel Yanlışlar	A1		A2		B1		B2	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Yazımsal	-	-	-	-	1	10,00	1	33,33
Biçimbilimsel	-	-	-	-	-	-	-	-
Sözcüksel-anlamsal	1	20,00	1	20,00	1	10,00	-	-
Sözdizimsel	4	80,00	4	80,00	8	80,00	2	66,67
Bilişsel Yanlışlar								
Eksiltme	-	-	-	-	1	10,00	-	-
Ekleme	4	80,00	4	80,00	8	80,00	2	66,67
Değiştirim	1	20,00	1	20,00	1	10,00	1	33,33
Yer Değiştirim	-	-	-	-	-	-	-	-
İletişimsel Yanlışlar								
Bölümsel	-	-	-	-	1	10,00	1	33,33
Bütünsel	5	100	5	100	9	90,00	2	66,67

Tablo 6. Dönüştürülük Adlı Yanlış Tablosu

A1 seviyesinde en fazla sözdizim, sonrasında ise sözcüksel-anlamsal yanlış yapılmıştır. B1 seviyesinde en fazla sözdizimsel yanlış yapılmıştır. Sözcüksel-anlamsal ve yazımsal yanlışlar aynı yüzdededir. B2 seviyesinde ise en fazla sözdizimsel yanlış, sonrasında yazımsal yanlış yapılmıştır. A1 ve A2 seviyelerinde en fazla ekleme yanlışı, sonrasında ise değiştirim yanlışı yapılmıştır. B1 seviyesinde de en fazla ekleme yanlışı yapılmıştır. Eksiltme ve değiştirim yanlışı aynı yüzdededir. B2 seviyesinde de en fazla ekleme yanlışı, sonrasında ise değiştirim yanlışı yapılmıştır. A1 ve A2 seviyelerinde sadece bütünsel yanlış yapılmıştır. B1 ve B2 seviyelerinde ise bütünsel yanlış, bölümsel yanlış yüzdesinden yüksektir. Öğrenciler daha çok dönüştürülük adını kişi adıyla birlikte kullanma eğilimindedir.

	A1		A2		B1		B2	
	f	%	f	%	f	%	f	%
İşaret ve Yer Adıyla G.	99	30,84	83	25,86	73	22,20	66	20,56
Yanlış	20	20,20	11	13,25	2	2,73	9	13,63

Tablo 7. İşaret ve Yer Adıyla Gönderim

İşaret ve yer adlı gönderim yüzdesi A1 seviyesinden B2 seviyesine düzenli düşmüştür. İşaret yer adında yanlış yüzdesi, A1 seviyesinden B1 seviyesine düzenli düşmüştür. B2 seviyesinde işaret ve yer adlı yüzdesi yükselmiştir.

Dilsel Yanlışlar	A1		A2		B1		B2	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Yazımsal	-	-	-	-	-	-	-	-
Biçimbilimsel	14	70,00	8	80,00	2	100	8	88,89
Sözcüksel-anlamsal	1	5,00	2	20,00	-	-	1	11,11
Sözdizimsel	5	25,00	-	-	-	-	-	-
Bilişsel Yanlışlar								
Eksiltme	14	70,00	7	70,00	2	100,00	8	88,89
Ekleme	5	25,00	1	10,00	-	-	-	-
Değiştirim	1	5,00	2	20,00	-	-	1	11,11
Yer Değiştirim	-	-	-	-	-	-	-	-
İletişimsel Yanlışlar								
Bölümsel	14	70,00	8	80,00	2	100,00	8	88,89
Bütünsel	6	30,00	2	20,00	-	-	1	11,11

Tablo 8. İşaret ve Yer Adlı Yanlış Tablosu

A1 seviyesinde en fazla biçimbilimsel, sonrasında sözdizimsel, en az sözcüksel-anlamsal yanlış yapılmıştır. A2 ve B2 seviyelerinde ise en fazla biçimbilimsel yanlış yapılmıştır. Sonrasında sözcüksel-anlamsal yanlışlar gelmektedir. B1 seviyesinde ise sadece

biçimbilimsel yanlış yapılmıştır. İşaret ve yer adlı yanlışlarında, A1 seviyesinde en fazla eksiltme yanlış yapılmıştır. Sonrasında ekleme yanlış gelmektedir. En az değiştirim yanlış yapılmıştır. A2 seviyesinde en fazla eksiltme yanlış yapılmıştır. Değiştirim yanlış ikinci sırada gelmektedir. En az ekleme yanlış yapılmıştır. B1 seviyesinde sadece biçimbilimsel yanlış yapılması sebebiyle eksiltme yanlış, B2 seviyesinde ise eksiltme ve değiştirim yanlış yapılmıştır. A1, A2 ve B2 seviyelerinde bütünsel yanlış yüzdesi, bölümsel yanlış yüzdesinden düşüktür. B1 seviyesinde bütünsel yanlış yoktur. İşaret ve yer adlarında yanlışların %73,80'i yön durumunun eksiltmesinden kaynaklı biçimbilim yanlışlarıdır.

	A1		A2		B1		B2	
	f	%	f	%	f	%	f	%
İşaret Sıfatıyla G.	34	13,18	48	18,60	92	35,66	84	32,56
Yanlış	2	5,88	9	18,75	5	5,43	-	-

Tablo 9. İşaret Sıfatıyla Gönderim

İşaret sıfatıyla gönderim yüzdesi A1 seviyesinden B1 seviyesine yükselmiş, B1 seviyesinden B2 seviyesine düşmüştür. İşaret sıfatı yanlış yüzdesi, A1 seviyesinden A2 seviyesine yükselmiş; A2 seviyesinden B1 seviyesine düşmüştür. B2 seviyesinde yanlış yapılmamıştır. A2 seviyesinde işaret sıfatı yanlış yüzdesinin yükselmesinin sebebi ana dili Türkmençenin etkisiyle Türkmen öğrencilerin metnindeki tüm “o” sıfatlarını “ol” şeklinde yazmasındandır. Aynı konuda B1 seviyesinde de yanlış yapılmıştır.

	A1		A2		B1		B2	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Dilsel Yanlışlar								
Yazımsal	-	-	7	77,78%	3	60,00%	-	-
Biçimbilimsel	-	-	-	-	-	-	-	-
Sözcüksel-anlamsal	2	100,00%	1	11,11%	1	20,00%	-	-
Sözdizimsel	-	-	1	11,11%	1	20,00%	-	-
Bilişsel Yanlışlar								
Eksiltme	-	-	1	11,11%	2	40,00%	-	-
Ekleme	-	-	7	77,78%	2	40,00%	-	-
Değiştirim	2	100,00%	1	11,11%	1	20,00%	-	-
Yer Değiştirim	-	-	-	-	-	-	-	-
İletişimsel Yanlışlar								
Bölümsel	-	-	7	25,93	3	20,00	-	-
Bütünsel	2	100,00%	2	7,41	2	13,33	-	-

Tablo 10. İşaret Sıfatı Yanlış Tablosu

A1 seviyesinde işaret sıfatında sadece değiştirim kaynaklı sözcüksel-anlamsal yanlış yapılmıştır ve bunlar bütünsel yanlışlardır. A2 ve B1 seviyelerinde en fazla yazımsal yanlış yapılmıştır. Sözcüksel-anlamsal ve sözdizimsel yanlışlar aynı yüzdededir. A2 seviyesinde en fazla ekleme yanlış yapılmıştır. Değiştirim ve eksiltme yanlış aynı yüzdededir. B2 seviyesinde ekleme ve eksiltme yanlış aynı yüzdededir. En az değiştirim yanlış yapılmıştır. Üç seviye de bölümsel yanlış yüzdesi, bütünsel yanlış yüzdesinden yüksektir.

	A1		A2		B1		B2	
	f	%	f	%	f	%	f	%
İyelik Ekiyle G.	801	26,70	695	23,17	735	24,50	769	25,63
Yanlış	164	20,47	114	16,40	118	16,05	48	6,24

Tablo 11. İyelik Ekiyle Gönderim

İyelik ekiyle gönderim yüzdesi A1 seviyesinden A2 seviyesine düşmüş; A2 seviyesinden B2 seviyesine yükselmiştir. Her seviye için iyelik eki gönderimi içerisinde iyelik eki yanlış yüzdesi ise A1 seviyesinden B2 seviyesine düzenli düşmüştür.

	A1		A2		B1		B2	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Dilsel Yanlışlar								
Yazımsal	-	-	-	-	-	-	-	-

Bıçimbilimsel	161	100	114	100	117	100	48	100
Sözcüksel-anlamsal	-	-	-	-	-	-	-	-
Sözdizimsel	-	-	-	-	-	-	-	-
Bilişsel Yanlılar								
Eksiltme	74	45,96	52	45,61	40	34,19	21	43,75
Ekleme	17	10,56	14	12,28	31	26,50	14	29,17
Değiştirim	69	42,86	43	37,72	41	35,04	12	25,00
Yer Değiştirim	1	0,62	5	4,39	5	4,27	1	2,08
İletişimsel Yanlılar								
Bölümsel	142	87,12	108	94,74	89	76,07	37	78,72
Bütünsel	21	12,88	6	5,26	28	23,93	10	21,28

Tablo 12. İyelik Eki Yanlı Tablosu

A1 ve A2 seviyelerinde ikinci sırada bilişsel işleme yanılarından değiştirim yanlı, sonrasında ise ekleme yanlı yapılmıştır. En az yer değiştirim yanlı yapılmıştır. B1 seviyesinde yüksek yüzdeden düşüğe değiştirim yanlı, eksiltme yanlı, ekleme ve yer değiştirim yanlı yapılmıştır. B1 seviyesinde tamlananın eksiltmesinden kaynaklı olarak ekin de eksiltmesinden ve yanlı kişi iyelik eki kullanılmasından kaynaklanmış yanılar dikkat çekmektedir. Değiştirimde ise yanlı kişi iyelik eki kullanımından kaynaklı yanılar yapılmıştır. B2 seviyesinde ise en fazla eksiltme yanlı yapılmıştır. Ekleme yanıları ikinci sıradadır. Sonrasında ise değiştirim yanlı yapılmıştır. B2 seviyesinde de diğer seviyelerde olduğu gibi en az değiştirim yanlı yapılmıştır. İletişimsel yanılarda dört seviyede de bölümsel yanı, bütünsel yanılarından yüksek yüzdededir. Bölümsel yanlı yüzdesi A1 seviyesinden B2 seviyesine düzenli düşmüştür. Bütünsel yanlı yüzdesi ise B1 seviyesi dışında, A1 seviyesinden B2 seviyesine düşmüştür. B1 seviyesinde yanlının yükselmesinin sebebi, özellikle dönüşlülük adlı gönderim yüzdesinin yükselmesi ve bu adılın fazla kullanılmasından kaynaklanmıştır. “kendim” adılının fazla eklenmesi cümlelerin sözdizimini bütünsel olarak etkilemektedir. Adıl ile iyeliğin de fazla kullanılması, bütünsel bıçimbilim yanlı yüzdesini yükseltmiştir.

	A1		A2		B1		B2	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Kişi Ekiyle G.	1354	25,86	1307	24,97	1345	25,69	1229	23,48
Yanlı	67	4,94	39	2,98	28	2,08	6	0,48

Tablo 13. Kişi Ekiyle Gönderim

Kişi ekiyle gönderim yüzdesi A1 seviyesinden A2 seviyesine, B1 seviyesinden B2 seviyesine düşmüştür. Kişi eki yanlı yüzdesi A1 seviyesinden B2 seviyesine düşmüştür.

Dilsel Yanlılar	A1		A2		B1		B2	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Yazımsal	-	-	-	-	-	-	-	-
Bıçimbilimsel	67	100	38	100	28	100	6	100,00
Sözcüksel-anlamsal	-	-	-	-	-	-	-	-
Sözdizimsel	-	-	-	-	-	-	-	-
Bilişsel Yanlılar								
Eksiltme	22	32,84%	5	13,16	5	17,86	2	33,33%
Ekleme	12	17,91%	6	15,79	5	17,86	0	0,00%
Değiştirim	33	49,25%	27	71,05	18	64,29	4	66,67%
Yer Değiştirim	-	-	-	-	-	-	-	-
İletişimsel Yanlılar								
Bölümsel	24	36,92%	13	34,21	6	21,43	1	16,67%
Bütünsel	41	63,08%	25	65,79	22	78,57	5	83,33%

Tablo 14. Kişi Eki Yanlı Tablosu

A1 seviyesinde kişi eki yanılarında en fazla değiştirim yanlı yapılmıştır. Sonrasında ise eksiltme yanıları gelmektedir. En az ekleme yanlı yapılmıştır. A2 seviyesinde bilişsel işleme yanıları yüksek yüzdeden düşüğe değiştirim yanlı, ekleme yanlı, eksiltme yanlı şeklinde sıralanmıştır. B1 seviyesinde yine en fazla değiştirim yanlı

yapılırken; eksiltme ve ekleme yanlışları aynı yüzdededir. B2 seviyesinde ise en fazla değiştirim, sonrasında ise eksiltme yapılmıştır. Değiştirim yanlışları yanlış kişi eki kullanılmasından kaynaklandığı için cümlelerin anlamını bütün olarak etkilemektedir. Dört seviyede de değiştirim yanlışları en fazla yapılan bilişsel işlemdir. Bu nedenle dört seviyede de bölümsel ve bütünsel yanlış yüzdeleri düzenli olarak düşse de bütünsel yanlış yüzdesi, bölümsel yanlış yüzdesinden yüksektir. Eksiltme ve ekleme yanlışlarının sebebi ise bağlı cümlelerde ortak öge kullanımında özellikle özne ve yüklem uyumsuzluğudur. Bu durum da bütünsel yanlış yüzdesini yükseltmiştir.

	A1		A2		B1		B2	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Belirtme Durumuyla G.	252	20,59	280	22,88	334	27,29	358	29,25
Yanlış	108	42,85	106	37,85	76	22,75	32	8,93

Tablo 15. Belirtme Durumuyla Gönderim

Belirtme durumu gönderim yüzdesi A1 seviyesinden B2 seviyesine yükselirken yanlış yüzdesi A1 seviyesinden B2 seviyesine düşmüştür.

Dilsel Yanlışlar	A1		A2		B1		B2	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Yazımsal	-	-	-	-	-	-	-	-
Biçimbilimsel	108	100	106	100	76	100	32	100
Sözcüksel-anlamsal	-	-	-	-	-	-	-	-
Sözdizimsel	-	-	-	-	-	-	-	-
Bilişsel Yanlışlar								
Eksiltme	19	17,59	17	16,04	25	16,67	11	17,19
Ekleme	33	30,56	43	40,57	14	9,33	12	18,75
Değiştirim	1	0,93	1	0,94	36	24,00	9	14,06
Yer Değiştirim	55	50,93	45	42,45	-	-	-	-
İletişimsel Yanlışlar								
Bölümsel	110	99,10%	101	98,06%	71	95,95%	29	90,63%
Bütünsel	1	0,90%	2	1,94%	3	4,05%	3	9,38%

Tablo 16. Belirtme Durumu Yanlış Tablosu

A1 ve A2 seviyelerinde belirtme durumu yanlışlarında en fazla eksiltme yanlışları, sonrasında değiştirim yanlışları yapılmıştır. İki seviyede de ekleme yanlışları üçüncü sıradadır. En az yer değiştirim yanlışları yapılmıştır. B1 seviyesinde bilişsel işleme yanlış yüzdesinde yüksekten düşüğe sıralama değiştirim, eksiltme, ekleme şeklindedir. B2 seviyesinde en fazla ekleme yanlışları yapılmıştır. Eksiltme yanlışları üçüncü sıradadır. En az değiştirim yanlışları yapılmıştır. Belirtme durumu değiştirim yanlışlarında, öğrencilerin en fazla yönelme durumu ile belirtme durumunu karıştırma eğiliminde oldukları görülmüştür. Eylem hazinesi geliştikçe belirtme durumu yanlış yüzdesi de düşmüştür. Özellikle öğrencilerin ayrı ayrı boylamsal incelemelerinde B1 ve B2 seviyelerinde de kullanılan fiillerin büyük bir kısmında belirtme durumunda yanlış yapılmadığı görülmüştür. Değiştirim ve eksiltme yanlış yüzdesi, A1 seviyesinden B2 seviyesine düzenli bir şekilde düşmüştür. Sadece ekleme yanlış yüzdesinde A1 seviyesinden A2 seviyesine yükselme, A2 seviyesinden B2 seviyesine düşme görülmüştür. A1 seviyesinin sonuna doğru anlatılan belirtme durumunda, A1 seviyesinde öğrenmedikleri için eksiltme yanlışları yapan öğrenciler, konuyu yeni öğrendikleri için A2 seviyesinde sözcüklere fazla ekleme kaynaklı yanlış yapmışlardır. Dört seviyede de bölümsel yanlış yüzdesi, bütünsel yanlış yüzdesinden yüksektir. Bölümsel yanlış yüzdesi, A1 seviyesinden B2 seviyesine düşmüştür.

	A1		A2		B1		B2	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Soru ile G.	7	7,45	12	12,77	39	41,49	36	38,30
Yanlış	-	-	1	8,33	3	7,69	4	11,11

Tablo 17. Soru ile Gönderim

Soru ile gönderim yüzdesi A1 seviyesinden B1 seviyesine yükselmiş, B1 seviyesinden B2 seviyesine düşmüştür. Soru ile gönderimde A1 seviyesinde yanlış yapılmamıştır. Yanlış yüzdesi A2 seviyesinden B2 seviyesine yükselmiştir. En fazla soru belirteciyle soru gönderimi yapılmıştır. Soru gönderiminde ikinci sırada soru adlı gelmektedir. Dört seviyede en düşük soru gönderimi yüzdesi, soru sıfatındadır.

Dilsel Yanlışlar	A1		A2		B1		B2	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Yazımsal	-	-	-	-	-	-	-	-
Biçimbilimsel	-	-	-	-	2	66,66	4	100
Sözcüksel-anlamsal	-	-	1	100	-	-	-	-
Sözdizimsel	-	-	-	-	1	33,33	-	-
Bilişsel Yanlışlar								
Eksiltme	-	-	-	-	-	-	4	100
Ekleme	-	-	-	-	-	-	-	-
Değiştirim	-	-	1	100	2	-	-	-
Yer Değiştirim	-	-	-	-	1	-	-	-
İletişimsel Yanlışlar								
Bölümsel	-	-	-	-	-	-	4	100
Bütünsel	-	-	1	100	3	-	-	-

Tablo 18. Soru ile Gönderim Yanlış Tablosu

Soru ile gönderimde A1 seviyesinde sözcüksel-anlamsal yanlış yapılmıştır. Bütünsel değiştirim yanlışlarıdır. B1 seviyesinde biçimbilim yanlış yüzdesi sözdizimsel yanlış yüzdesinden yüksektir. B2 seviyesinde biçimbilimsel yanlış yapılmıştır. Eksiltme kaynaklı bölümsel yanlışlardır. Öğrencilerin özellikle belirteçleri B1 seviyesine kadar tam kullanamadıkları gözlenmiştir. Konuşma dilinin etkisiyle “nerede” soru adında yön durumunda ses düşürme kaynaklı yanlışlar, B1 ve özellikle B2 seviyelerinde çok daha fazla görülmüştür.

6.2. Değiştirim Kullanımı

	A1		A2		B1		B2	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Değiştirim	49	14,84	72	21,75	131	39,58	79	23,87
İsme Dayalı Değiştirim	40	13,84	72	24,91	115	39,79	62	21,45
Cümleye Dayalı Değiştirim	9	21,43	-	-	16	38,10	17	40,48
Yanlış	4	8,16	12	16,66	3	2,29	1	1,26

Tablo19. Değiştirim

Seviyelerdeki toplam sözcük içerisinde değiştirim yüzdesi A1 seviyesinden A2 seviyesine, B1 seviyesinden B2 seviyesine düşmüştür. İsme dayalı değiştirim yüzdesi, A1 ve A2 seviyelerinde cümleye dayalı değiştirimden yüksektir. İsme dayalı değiştirim yüzdesi A1 seviyesinden A2 seviyesine yükselmiş, B1 seviyesinden B2 seviyesine düşmüştür. Cümleye dayalı değiştirim ise A1 seviyesinden B2 seviyesine yükselmiştir. A2 seviyesinde cümleye dayalı değiştirim yoktur. Değiştirimde yanlış yüzdesi A1 seviyesinden A2 seviyesine yükselmiş, A2 seviyesinden B2 seviyesine düşmüştür.

Dilsel Yanlışlar	A1		A2		B1		B2	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Yazımsal	-	-	5	45,45	-	-	-	-
Biçimbilimsel	3	75,00	4	36,36	1	33,33	-	-
Sözcüksel-anlamsal	1	25,00	2	18,18	1	33,33	-	-
Sözdizimsel	-	-	-	-	1	33,33	1	100
Bilişsel Yanlışlar								
Eksiltme	-	-	2	18,18	1	33,33	1	100
Ekleme	1	25,00	2	18,18	1	33,33	-	-
Değiştirim	3	75,00	7	63,64	1	33,33	-	-

Yer Değişirir	-	-	-	-	-	-	-	-
İletişimsel Yanlışlar								
Bölümsel	3	75,00	9	81,82	1	33,33	0	-
Bütümsel	1	25,00	2	18,18	2	66,67	1	100

Tablo 20. Değiştirir Yanlış Tablosu

Değiştirirde yanlış yüzdeleri A1 seviyesinden A2 seviyesine yükselmiş, A2 seviyesinden B2 seviyesine düşmüştür. A1 seviyesinde değiştirir yanlışlarında en fazla biçimbilim yanlışı yapılmıştır. Sonrasında ise sözcüksel-anlamsal yanlışlar gelmektedir. A2 seviyesinde en fazla yazımsal yanlış yapılmıştır. Sözcüksel-anlamsal yanlışlar ikinci sıradadır. En az biçimbilim yanlışı yapılmıştır. B1 seviyesinde biçimbilim yanlışları, sözcüksel-anlamsal, sözdizimsel yanlışlar aynı yüzdededir. B2 seviyesinde sadece sözdizimsel yanlış yapılmıştır. A1 seviyesinde en fazla değiştirir yapılmıştır. Sonrasında ekleme yanlışları gelmektedir. A2 seviyesinde de en fazla değiştirir yanlışı yapılmıştır. Ekleme ve eksiltme yanlışı aynı yüzdededir. B1 seviyesinde ise ekleme, eksilme ve değiştirir yanlışı aynı yüzdededir. B2 seviyesinde sadece eksiltme yanlışı yapılmıştır. A1 seviyesinden B2 seviyesine değiştirir yanlış yüzdeleri düzenli bir şekilde düşmüş, eksiltme yanlış yüzdeleri ise yükselmiştir. Bölümsel yanlış yüzdeleri A1 seviyesinden B2 seviyesine düşerken bütümsel yanlış yüzdeleri yükselmiştir. Bunun sebebi sözcüksel-anlamsal ve sözdizimsel yanlış yüzdelerinin de yükselmesidir.

6.3. Eksilti Kullanımı

	A1		A2		B1		B2	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Eksilti	1036	22,34	1208	26,05	1248	26,91	1146	24,71
Ortak Öge Eksiltmesi	668	66,14	825	68,29	850	68,11	785	67,73
Tamlama Eksiltmesi	286	28,32	280	23,18	291	23,32	312	26,92
Cümle Eksiltmesi	56	5,54	103	8,53	107	8,57	62	5,35

Tablo 21. Eksilti

Seviyelerdeki eksilti yüzdelerine bakıldığında A1 seviyesinden B1 seviyesine eksiltinin yükseldiği, B1 seviyesinden B2 seviyesine ise düştüğü görülmüştür. Ortak öge eksiltmesi A1 seviyesinden A2 seviyesine, B1 seviyesinden B2 seviyesine düşmüştür. Tamlama eksiltmesi A1 seviyesinden A2 seviyesine düşmüş, A2 seviyesinden B2 seviyesine yükselmiştir. Cümle eksiltmesi A1 seviyesinden B1 seviyesine yükselmiş, B1 seviyesinden B2 seviyesine düşmüştür. Dört seviyede yapılan toplam eksilti incelendiğinde en fazla ortak öge eksiltmesi yapıldığı görülmüştür. İkinci sırada tamlama eksiltmesi gelmektedir ve en düşük yüzdede cümle eksiltmesi yapılmıştır. Ortak öge eksiltmesinde dört seviyede de en çok özne eksiltirilmiştir. Öznenen sonra eksiltiren öge yer tamlayıcıdır. B1 seviyesi dışında, üç seviyede en çok eksiltiren üçüncü öge zarf tümlecidir. B1 seviyesinde eksiltmede üçüncü sırada nesne gelmektedir. Dört seviyedeki toplam eksiltme sayısına bakıldığında en düşük yüzdede nesne eksiltmesi yapılmıştır.

6.4. Bağlama Unsuru Kullanımı

	A1		A2		B1		B2	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Bağlama Unsuru	1205	22,77	1321	24,96	1415	26,74	1351	25,53
Ekleme	385	31,95	348	26,34	382	27,00	396	29,31
Ayırt etme	30	2,49	40	3,03	73	5,16	65	4,81
Zıtlık	49	4,07	75	5,68	66	4,66	73	5,40
Zaman/Sıralama	340	28,22	356	26,95	357	25,23	317	23,46
Miktar/Derece	259	21,49	344	26,04	298	21,06	240	17,76
koşul	4	0,33	3	0,23	17	1,20	27	2,00

Açıklama	11	0,91	11	0,83	23	1,63	33	2,44
Örnekleme	12	1,00	17	1,29	41	2,90	32	2,37
Sebep/Sonuç	100	8,30	109	8,25	114	8,06	111	8,22
Onaylama	3	0,25	1	0,08	5	0,35	18	1,33
İhtimal	5	0,41	7	0,53	18	1,27	7	0,52
Kesinlik	7	0,58	8	0,61	17	1,20	28	2,07
Karşılaştırma	-	-	2	0,15	4	0,28	4	0,30
Yanlış	146	12,03	119	9	75	5,3	15	1,11

Tablo 22. Bağlama Unsuru

Dört seviyedeki bağlama unsuru yüzdesi A1 seviyesinden B1 seviyesine yükselmiş, B1 seviyesinden B2 seviyesine düşmüştür. Dört seviyede bağlama unsuru yanlış yüzdesi A1 seviyesinden B2 seviyesine düşmüştür. A1 seviyesindeki görevine göre bağlama unsuru kullanımı yüksek yüzdeden düşüğe sıralama ekleme, zaman/sıralama, miktar/derece, sebep/sonuç, zıtlık, ayırt etme, örnekleme, açıklama, kesinlik, ihtimal, koşul, onaylama şeklindedir. A2 seviyesinde yüksek yüzdeden düşüğe sıralama zaman/sıralama, ekleme, miktar/derece, sebep/sonuç, zıtlık, ayırt etme, örnekleme, açıklama, kesinlik, ihtimal, koşul, karşılaştırma, onaylama şeklindedir. B1 seviyesinde yüksek yüzdeden düşüğe sıralama ekleme, zaman/sıralama, miktar/derece, sebep/sonuç, ayırt etme, zıtlık, örnekleme, açıklama, ihtimal, kesinlik, koşul, onaylama karşılaştırma şeklindedir. B2 seviyesinde yüksek yüzdeden düşüğe sıralama ekleme, zaman/sıralama, miktar/derece, sebep/sonuç, zıtlık, ayırt etme, açıklama, örnekleme, kesinlik, koşul, onaylama, ihtimal, karşılaştırma şeklindedir. A1 seviyesindeki bağlama unsuru yanlışları yüksek yüzdeden düşüğe ekleme, zaman/sıralama, sebep/sonuç, miktar/derece, zıtlık, ayırt etme, açıklama, kesinlik görevindeki bağlama unsurları şeklinde sıralanmıştır. A2 seviyesinde bağlama unsuru yanlışları yüksek yüzdeden düşüğe zaman/sıralama, ekleme, sebep/sonuç, miktar/derece, örnekleme, açıklama, ayırt etme ve zıtlık şeklinde sıralanmıştır. B1 seviyesinde yüksek yüzdeden düşüğe zaman/sıralama, ekleme, ayırt etme, miktar/derece, örnekleme, sebep/sonuç, zıtlık, eşit yüzde ile ihtimal, kesinlik ve karşılaştırma görevindeki bağlama unsurlarında yanlış yapılmıştır. B2 seviyesinde ise yüksek yüzdeden düşüğe aynı yüzde ile zaman/sıralama ve miktar/derece, ekleme, aynı yüzde ile sebep/sonuç ve açıklama görevindeki bağlama unsurlarında yanlış yapılmıştır.

Dilsel Yanlışlar	A1		A2		B1		B2	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Yazımsal	36	24,49	30	27,27	20	27,40	2	15,38
Biçimbilimsel	30	20,41	23	20,91	18	24,66	1	7,69
Sözcüksel-anlamsal	23	15,65	17	15,45	11	15,07	5	38,46
Sözdizimsel	58	39,46	40	36,36	24	32,88	5	38,46
Bilişsel Yanlışlar								
Eksiltme	32	21,77	20	18,18	18	24,66	4	30,77
Ekleme	44	29,93	35	31,82	12	16,44	2	15,38
Değiştirim	59	40,14	51	46,36	35	47,95	6	46,15
Yer Değiştirim	12	8,16	4	3,64	8	10,96	1	7,69
İletişimsel Yanlışlar								
Bölümsel	41	30,60	52	46,02	38	50,67	2	13,33
Bütünsel	93	69,40	61	53,98	37	49,33	13	86,67

Tablo 23. Bağlama Unsuru Yanlış Tablosu

A1, A2, B1 seviyelerinde en fazla sözdizim yanlışları yapılmıştır. Sonrasında yüksek yüzdeden düşüğe sırasıyla yazımsal yanlışlar, biçimbilimsel yanlışlar, sözcüksel-anlamsal yanlışlar gelmektedir. B2 seviyesinde ise sözdizimsel ve sözcüksel-anlamsal aynı yüzdededir. Sonrasında yazımsal yanlışlar gelmektedir. En az biçimbilimsel yanlış yapılmıştır. A1 ve A2 seviyelerinde bilişsel işleme yanlışları yüksekten düşüğe değiştirim, ekleme, eksiltme, yer değiştirim yanlışları şeklinde sıralanmıştır. B1 ve B2

seviyelerinde ise yanlışlar yüksek yüzdeden düşüğe değiştirim, eksiltme, ekleme, yer değiştirim yanlış şeklindedir. Sadece B1 seviyesinde bölümsel yanlış yüzdesi bütümsel yanlış yüzdesinden yüksektir.

6.5. Yineleme Kullanımı

	A1		A2		B1		B2	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Yineleme	312	34,62	296	29,39	364	20,88	379	21,64
Aynı Sözcüğü Yineleme	108	29,17	87	34,46	76	34,62	82	38,26
Eş-Yakın-Zıt Anımlı Sözcük Yinelemesi	91	29,17	102	30,74	126	40,11	145	36,94
Parçalı Yineleme	91	7,05	91	5,41	146	4,40	140	3,17
Genel Kavram Kullanarak Yineleme	22	34,62	16	29,39	16	20,88	12	21,64
Yanlış	40	12,82	28	9,45	22	6,04	11	2,90

Tablo24. Yinelemeler

Dört seviyede her seviye için kullanılan toplam sözcük içerisinde yineleme yüzdesinin A1 seviyesinden A2 seviyesine düştüğü, A2 seviyesinden B2 seviyesine yükseldiği görülmüştür. Her seviye için sözcük içerisinde aynen yineleme yüzdesi, A1 seviyesinden B1 seviyesine düşmüştür; B1 seviyesinden B2 seviyesine yükselmiştir. Her seviye metnindeki sözcüklerde eş-yakın-zıt anlamlı sözcük yinelemesi ve parçalı yineleme yüzdesi yükselmiştir. Bu durum öğrencilerin eş-yakın-zıt anlamlı sözcük hazinesinde ve sözcük türetiminde gelişimini göstermektedir. Genel kavramlar kullanarak yineleme yüzdesi A1 seviyesinden B2 seviyesine düşmüştür. Bu durum öğrencilerin genel alanlar içerisinde özel terminolojiyi de seviye ilerledikçe geliştirmesinden kaynaklanmıştır. Yineleme yanlış yüzdesi de A1 seviyesinden B2 seviyesine düşmüştür.

Dilsel Yanlışlar	A1		A2		B1		B2	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Yazımsal	11	26,19	8	28,57	1	4,76	3	27,27
Biçimbilimsel	23	54,76	14	50,00	16	76,19	8	72,73
Sözcüksel-anlamsal	8	19,05	5	17,86	3	14,29	-	-
Sözdizimsel	-	-	1	3,57	1	4,76	-	-
Bilişsel Yanlışlar								
Eksiltme	7	16,67	4	14,29	4	19,05	2	18,18
Ekleme	4	9,52	3	10,71	-	-	4	36,36
Değiştirim	31	73,81	19	67,86	17	80,95	5	45,45
Yer Değiştirim	-	-	2	7,14	-	-	-	-
İletişimsel Yanlışlar								
Bölümsel	29	78,38%	18	64,29	11	57,89	9	81,82%
Bütümsel	8	21,62%	10	35,71	8	42,11	2	18,18%

Tablo 25. Yineleme Yanlış Tablosu

A1 seviyesinde yinelemede dilsel yanlış yüzdesi yüksekten düşüğe biçimbilimsel, yazımsal, sözcüksel-anlamsal yanlışlar şeklinde sıralanmıştır. A2 seviyesinde de yanlış yüzdesi yüksekten düşüğe aynı şekilde sıralanmıştır, ancak A2 seviyesinde sözdizim yanlışları da yapılmıştır. B1 seviyesinde en fazla biçimbilimsel yanlış yapılmıştır. Sonrasında sözcüksel-anlamsal yanlışlar gelmektedir. Yazımsal ve sözdizimsel yanlışlar aynı yüzdededir. B2 seviyesinde de en fazla biçimbilimsel yanlış yapılmıştır. Sonrasında yazımsal yanlışlar gelmektedir. B2 seviyesinde sözcüksel-anlamsal ve sözdizimsel yanlış yapılmamıştır. A1 ve A2 seviyelerinde en fazla değiştirim, sonrasında eksiltme yanlışları yapılmıştır. A1 seviyesinden en az ekleme yanlışları yapılmıştır. A2 seviyesinde ise ekleden sonra en düşük yüzdede yer değiştirim yanlışları gelmektedir. B1 seviyesinde en fazla değiştirim yanlışları yapılmıştır. Eksiltme yanlışları daha düşük yüzdededir ve ekleme, yer değiştirim yanlışları yapılmamıştır. B2 seviyesinde en fazla değiştirim yanlışları yapılmıştır. İkinci sırada ekleme yanlışları gelmektedir. En az eksiltme yanlışları yapılmıştır. Bölümsel yanlış yüzdesi B2 seviyesinde, bütümsel yanlış yüzdesi ise B1 seviyesinde yükselme göstermiştir. Dört seviyede de bölümsel yanlış yüzdesi bütümsel yanlış yüzdesinden yüksektir.

6.6. Zaman ve Görünüş Eki Kullanımı

	A1		A2		B1		B2	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Zaman ve Görünüş Ekleri	736	20,97	829	23,62	1011	28,81	933	26,59
Yanlış	116	15,76	104	12,54	90	8,90	37	3,96

Tablo26. Zaman ve Görünüş Ekleri

Zaman ve görünüş eki yüzdesi, A1 seviyesinden B1 seviyesine yükselmiş, B1 seviyesinden B2 seviyesine düşmüştür. Yanlış yüzdesi A1 seviyesinden B2 seviyesine düzenli düşmüştür. Dört seviyede 26 farklı zaman kullanılmıştır. Görülen geçmiş zaman ve şimdiki zaman tüm öğrenciler tarafından metinlerde kullanılmıştır. Öğrenci metinlerinde dört seviyede en çok kullanılan zaman görülen geçmiş zamandır. Öğrencilerin seçtikleri konular ve kullandıkları zaman arasında doğrudan ilişki vardır. Öğrenciler en çok nasıl bir insan olduklarını, ailelerini, ülkesindeki yaşamlarını, Türkiye'ye geldikten sonra yaşadıklarını, Türkiye'deki yaşamlarını anlattıkları konularda metin yazmayı tercih etmiştir. En yüksek yüzdede zaman ve görünüş yanlışları yeterlilik birleşik zamanlarında yapılmıştır

	A1		A2		B1		B2	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Dilsel Yanlışlar								
Yazımsal	-	-	-	-	-	-	-	-
Biçimbilimsel	115	34,02	102	30,18	86	25,44	35	10,36
Sözcüksel-anlamsal	-	-	-	-	-	-	-	-
Sözdizimsel	-	-	-	-	-	-	-	-
Bilişsel Yanlışlar								
Eksiltme	31	26,96	13	12,75	25	29,07	7	20,00
Ekleme	14	12,17	5	4,90	4	4,65	-	-
Değiştirim	70	60,87	83	81,37	57	66,28	28	80,00
Yer Değiştirim	-	-	1	0,98	-	-	-	-
İletişimsel Yanlışlar								
Bölümsel	46	52,87	67	75,28	34	50,00	10	32,26
Bütünsel	41	47,13	22	24,72	34	50,00	21	67,74

Tablo 27. Zaman ve Görünüş Ekleri Yanlış Tablosu

Dört seviyede biçimbilimsel yanlışlar içerisinde en çok değiştirim yanlışı, sonrasında eksiltme yanlışı yapılmıştır. A1, A2, B1 seviyelerinde ekleme yanlışları üçüncü sırada gelmektedir. B2 seviyesinde ekleme yanlışı yoktur. Dört seviyede de yer değiştirim yanlışı yapılmamıştır. A1 ve A2 seviyelerinde bölümsel yanlış yüzdesi bütünsel yanlış yüzdesinden yüksekken B1 seviyesinde bölümsel ve bütünsel yanlış yüzdesi eşittir. B2 seviyesinde ise bütünsel yanlış yüzdesi bölümsel yanlış yüzdesinden yüksektir.

Sonuç ve Öneriler

Türkiye'de Türkçe öğrenen yabancıların yazma becerilerinin A1, A2, B1, B2 seviyelerinde boylamsal olarak nasıl geliştiğini tespit etmek ve yazılı anlatımlarında yaptıkları yanlışlardan hareketle Türkçe dil görünümelerini betimlemeyi amaçlayan bu çalışmada 34 öğrencinin yazılı metinleri incelenmiştir. Gönderim öğelerinde dört seviyede de kişi eki en yüksek yüzdededir. Sonrasında iyelik eki ile gönderim yapılmıştır. Üçüncü sırada kişi adılı ile gönderim gelmektedir. Sonrasında en fazla belirtme durumu ile gönderim yapılmıştır. İşaret ve yer adılı ile gönderim altıncı sıradadır. İşaret sıfatı ile gönderim sonrasında gelmektedir. Dört seviyede de dönüşlülük adılı yedinci sırada kullanım yüzdesindedir. Dört seviyede de en düşük yüzdede soru gönderimi yapılmıştır. Gönderim öğelerinde yanlış yapılan öğeler; yüksek yüzdeden düşüğe iyelik ekiyle gönderim, belirtme durumuyla gönderim, kişi ekiyle gönderim, işaret ve yer adılıyla gönderim, kişi adılıyla gönderim, dönüşlülük adılıyla gönderim, işaret sıfatıyla gönderim, soru ile gönderim şeklinde sıralanmıştır. En yüksek yüzdede değiştirim, eksiltme, yineleme, bağlama unsuru B1 seviyesindedir. En fazla değiştirim yanlışı A2 seviyesinde, yineleme ve bağlama unsuru yanlışı A1 seviyesinde yapılmıştır. En yüksek yüzdede zaman ve görünüş eki B2 seviyesinde kullanılmıştır. En fazla yanlış yüzdesi A1

seviyesindedir. Dört seviyede yüksek yüzdeden düşüğe dilsel yanlışlar biçimbilimsel (%83,15), sözdizimsel (%8,15), yazımsal (%5,04) ve sözcüksel-anlamsal (%3,67) yanlışlar şeklinde sıralanmıştır. Dilsel yanlışlar içerisinde, yazımsal yanlışlar dışında, biçimbilimsel yanlışlar, sözcüksel-anlamsal yanlışlar ve sözdizimsel yanlışlar A1 seviyesinden B2 seviyesine düzenli bir şekilde düşmüştür. Yazımsal yanlışlar A1 seviyesinden A2 seviyesine yükselmiş, A2 seviyesinden B2 seviyesine düşmüştür. Dört seviyede toplam yanlışlar içerisinde yüksek yüzdeden düşüğe bilişsel yanlış sıralaması değiştirim (%41,38), eksiltme (%32,28), ekleme (%20,85), yer değiştirim (%5,50) şeklindedir. Bilişsel yanlışlarda eksiltme, ekleme, değiştirim, yer değiştirim A1 seviyesinden B2 seviyesine düzenli düşmüştür. Dört seviyede iletişimsel yanlış yüzdesi A1 seviyesinden B2 seviyesine düzenli düşmüştür. İletişimsel yanlışlar içerisinde dört seviyede bölümsel yanlış yüzdesi (%70,58) bütünsel yanlış (%29,42) yüzdesinden yüksektir. İletişimsel yanlışlarda bölümsel yanlışlar A1 seviyesinden B2 seviyesine düzenli düşerken bütünsel yanlışlar ise B1 seviyesi dışında düşmüştür. B1 seviyesinde bütünsel yanlışlarda yükselme görülmüştür. Bu durum B1 seviyesi dışında cümlenin tümünü olumsuz etkileyecek, okur ile metin iletişimde sorun oluşturacak yanlış yüzdesinin düşük olduğunu göstermektedir. B1 seviyesinde cümlenin bütünü etkileyecek biçimbilimsel yapıların fazla anlatılması, şart kipinin anlatılması, bağlaçların yoğun olarak verilmesi öğrencilerin basit cümle dışında yapıdaki cümle kurma yüzdesinin yükselmesine sebep olmuştur. Yanlışların da bu doğrultuda yapılması bütünsel biçimbilim ve sözdizim yanlışlarını artırmıştır. B2 seviyesinde yapının daha fazla kullanılması, öğrencilerin yapılarıdaki doğru kullanım yüzdesini yükseltmiş ve bütünsel yanlış yüzdesi düşmüştür.

İncelenen 8 gönderim ögesinin %75'inde yanlış yüzdesi düzenli olarak düşmüştür. İşaret ve yer adıyla gönderimde B2 seviyesinde, işaret sıfatıyla gönderimde ise A2 seviyesinde öğrencilerin sorun yaşadığı görülmüştür. İşaret ve yer adında konuşma dilinin etkisiyle B2 seviyesinde yön durumunun eksiltilmesi, işaret sıfatında ise ana dili Türk lehçelerinden olan öğrencilerin işaret sıfatını “o” yerine “ol” şeklinde yazmaları yanlış yüzdesini yükseltmiştir. Gönderimlerin tümünde toplam yanlış yüzdesi A1 seviyesinden B2 seviyesine düşmüştür. İncelenen diğer bağlaşıklık unsurları değiştirim, yinleme, bağlama unsurları, zaman ve görünüş eklerinde de yanlış yüzdesi A1 seviyesinden B2 seviyesine düzenli düşmüştür. Cümlenin anlamını ve okur ile metin ilişkisini olumsuz etkileyen bütünsel yanlış yüzdesi B1 ve B2 seviyeleri için; dönüşlülük adında, kişi ekinde, bağlama unsurlarında, zaman ve görünüş eklerinde bölümsel yanlıştan daha yüksektir. Bu durum bu dört unsur için metin oluşturma sürecinde B1 ve B2 seviyelerinde sorun yaşadıklarını göstermektedir. İncelenen 13 bağlaşıklık unsurundan %84,61'inde doğru kullanım sonucunda gelişim görülmüştür.

Yabancılar Türkçe eğitimi alanında çalışacak uzmanların metin oluşturma sürecinde dilsel bütünlüğün tespiti için bağlaşıklık unsurlarının doğru kullanımına dikkat etmesi gereklidir.

Çalışmamızda özellikle kişi adının fazla kullanımına yönelik ekleme kaynaklı sözdizim yanlışları fazladır. Bu doğrultuda eğitimciler kişi ekinin kişi adını taşıma özelliğini öğrencilere net bir şekilde aktarmalıdır. Öğrenciler eş anlamlı olduğunu düşündüğü “yaşam” ve “hayat”, “anlat-” ve “söyle-” gibi sözcükleri her cümlede birbirinin yerine kullanabileceğini düşünmektedir. Sözcüklerin aynı anlamda olsalar da her cümle için uygun olmadığı özellikle belirtilmelidir. Sözcüklerin sadece anlam boyutu değil, bağlam boyutu da verilmelidir. Sözcük türetimi konusunda farklı türetim ekleriyle türetim, Türkçenin çekimli yapısının ve çekim ekleri sıralamasının uygulama boyutunda çekimleme oyunları oynanmalıdır. Sözcüksel-anlamsal çalışma bırakılmamalı, ileri seviyelerde de üzerinde durulmalıdır. Zaman ekleri öğretilmeden önce, öğrencilerin zamanla metinde karşılaşmaları sağlanmalı, zamanlar sezdirilmelidir. Öğrencilerin zaman anlatıldığı seviyede değil de sonraki seviyede zamanı daha doğru kullandığı sonucu doğrultusunda, zamanlar öğretilmeden önce

metin verilmesi zaman yanlışlarını azaltacaktır. İşaret ve yer adında konuşma dilinin etkisiyle yön durumunda eksiltme yapılan biçimbilimsel yanlışlar özellikle A2 ve B1 seviyelerinde çok fazla görülmüştür. Öğrenciler sokakta konuşulan Türkçe ile daha fazla iletişim kurduka zaman zaman ağız özelliklerini ve konuşma dilinde kolay söyleyiş sağlayan, ama yazma dilinde yanlış olan ifadeleri de edinmektedirler. Konuşma dilinin takibi ve eğitimcinin kontrolü ile doğru bir şekilde geliştirilmesi, yazı dilini de olumlu etkileyecektir. Bu konuda yüzde yüz bir denetim sağlanamaz; ancak konuşma kulüpleri ve öğrencilerin birlikte etkinlik gerçekleştirecekleri sosyal faaliyet grupları kurulmalıdır. Durum eki anlatımlarında eklerle ilgili bilgi verilmesinin yanı sıra eylem ad bağlantısı üzerinde de durulmalıdır. Öğrenciye ekin neden kullanıldığının fark ettirilmesi gereklidir. Durum ekleri, özellikle belirtme durumu, anlatımında cümle içerisinde bağlantı kurularak anlatım yapılmalıdır. İyelik ve belirtme durumunun sözcükte birlikte kullanılmasında eksiltme yanlışları fazla yapılmaktadır. Bu konularda anlam farkına dayalı karşılaştırmalı örnekler verilmelidir. “sıfat-fiil+iyelik, isimfiil+iyelik/belirtme durumu” yapılarında iyelik yanlışları çok fazla yapılmaktadır. Özellikle “-dik/-ecek+iyelik”, “-me/-mek+iyelik/belirtme” yapılarında öğrenciler değiştirim ve eksiltme yapmaktadır. Sıfat-fiil eklerinin, isim-fiil eklerinin her birinin ayrı zamanlarda verilmesi, görevleri ve cümleye kattıkları ayrı anlamlar üzerinde durulması öğrencilerin eksiltme ve değiştirim yanlışlarını azaltacağı düşünülmektedir. Ekleri kullanarak öyküleyici metinler oluşturulabilir. Yeterlilik yardımcı fiilinde tüm öğrencilerde eksiltme yanlışları fazladır. Bu konuda metin oluşturulup drama çalışması yaptırılabilir. Sözcükte ek sıralamasında orta ve ileri seviyelerde seviyeye uygun cümle ve metin çözümlenmeleri yaptırılmalıdır. Öğrencilerin ek sıralamasını fark etmeleri sağlanmalıdır. Bu tür etkinliklerle öğrencilerin metin oluşturma sürecinde, yapıları doğru kullanmasına yardımcı olunmalıdır.

Yabancılar Türkçe öğretiminde yazma becerisi diğer becerilerin de gelişimini etkileyen önemli bir alandır. Yazma becerisine yönelik daha fazla araştırma yapılmalı, ana dili farkına dikkat edilmeli, uygulamaya dönük çalışmalar yapılmalı ve yazma becerisinin diğer becerilerin gelişiminde de önemli etkisi göz ardı edilmemelidir.

Kaynakça

- Açık, F. (2008). Türkiye’de yabancılar Türkçe öğretilirken karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri. *I. Uluslararası Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Sempozyumu* (27 -28 Mart 2008), 37-48.
- Aksan, D. (2004). *Dilbilim ve Türkçe yazıları*. Multilingual.
- Aksan, D. (2009). *Her yönüyle dil ana çizgileriyle dilbilim*. TDK Yayınları.
- Aşkın Balcı, H. (2018). *Metindilbilimin ABC’si*. Say Yayınları.
- Bakır, S. (2015). *Yabancı uyruklu öğrencilerin öğrenme yaklaşımlarının, yazma becerisi öz yeterliklerinin ve Türkçe yazma becerilerinin incelenmesi* [Yayınlanmamış doktora tezi]. Atatürk Üniversitesi.
- Beaugrande, R. de., Dressler W.U. (1981). *Introduction to Textlinguistics*, Longman.
- Bölükbaş, F. (2011). Arap öğrencilerin Türkçe yazılı anlatım becerilerinin değerlendirilmesi. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 6(3) Summer, 1357-1367.
- Büyükkiz, K. K., Hasırcı, S. (2013). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin yazılı anlatımlarının yanlış çözümlenme yaklaşımına göre değerlendirilmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(4), 51-62.

- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Corder, P. (1967). The Significance of Learner's Errors, *IRAL*. 5, 161-170.
- çakır, İ. (2010). Yazma becerisinin kazanılması yabancı dil öğretiminde neden zordur?. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 28(1), 165-176.
- Çerçi, A., Derman, S., Bardakçı, M. (2016). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin yazılı anlatımlarına yönelik yanlış çözümlemesi. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 15(2), 695-715.
- Çetinkaya, G. (2015). Yanlış çözümlemesi: yabancı dil olarak Türkçe öğrenen B2 düzeyindeki öğrencilerin yazılı metinlerine ilişkin görüşler. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 3(1), 164-178.
- Çevik, S., Zengin, D. (2015). Almanca hazırlık öğrencilerinin yazılı anlatım yanlışlarının çözümü, *Diyalog Interkulturelle Zeitschrift Für Germanistik*, 3(1), 85-98.
- Dilidüzgün, Ş. (2008). *Türkçe öğretiminde metindilbilimsel bağlamda uygulamalı bir yaklaşım* [Yayınlanmamış doktora tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Dilidüzgün, S. (Ed.). (2016). *Kuram ve uygulama bağlamında Türkçe öğretimi*. Anı Yayıncılık.
- Dilidüzgün, Ş. (2017). *Metindilbilim ve Türkçe öğretimi, uygulamalı bir yaklaşım*. Anı Yayınları.
- Durmuş, M. (2013). *Yabancılara Türkçe öğretimi*. Grafiker Yayınları.
- Ellis, R. (1997). *Second language acquisition*. Oxford University.
- Ercan Güven, A. N. (2019). *Dil öğretim merkezlerinde Türkçe öğrenen yabancıların yazılı ü-, -anlatımlarının bağdaşıklık ve tutarlılık düzeylerinin incelenmesi* [Yayınlanmamış doktora tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Guiraud, P. (1999). *Dilbilim, anlambilim*. (Çev. B. Vardar.). Multilingual.
- Günay, V. D. (2017). *Metin bilgisi*. Papatya Yayıncılık.
- Hengirmen, M. (1997). *Yabancı dil öğretim yöntemleri ve TÖMER yöntemi*. Engin Yayınları.
- İnan, K. (2014). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen İranlıların yazılı anlatımlarının hata analizi bağlamında değerlendirilmesi, *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9(9) Summer, 619-649.
- Nurlu, M. (2019). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi, görüşler-projeler-etkinlikler-öneriler*. Kalem Kitap Yayıncılık.
- Yağmur Şahin, E. (2013). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin yazılı anlatımlarındaki ek yanlışları, *Tarih Okulu Dergisi (TOD)*, 6 (XV), 433-449.
- Şimşek, B. (2020). *Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin Türkçedeki görevli dil öğelerini kullanma durumlarının incelenmesi* [Yayınlanmamış doktora tezi]. Atatürk Üniversitesi.
- Torusdağ, G., Aydın, İ. (2019). *Metindilbilim ve örnek metin çözümlemeleri*. Pegem Akademi.
- Yıldırım, S. (2016). *B1 düzeyinde Türkçe öğrenen yabancıların yazılı anlatımlarının bağdaşıklık düzeyleri (Gazi Tömer Örneği)* [Yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.

